

FYLAKRA

Joosten J.G.H.
biofysica
lef

**maandblad
rond de
utrechtse
fysika**

JAARGANG 30, NUMMER 3.

FYLAKRA wordt uitgegeven door de vakgroepen en afdelingen van de subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde van de Rijksuniversiteit Utrecht.

30 jaargang, nummer 3.

Redactie: H.L. Buerman, G.J. Hooyman, G. Nienhuis,
A. van Nieuwpoort (eindred.), P. de Wit.

druk: huisdrukkerij subfaculteit Natuur- en
Sterrenkunde, kamer 011, LEF.

Typewerk: Riet Bosman, José van Gijn, eindred.

PROF. DR. C. DE JAGER 65 JAAR

Op 29 april viert Prof. Dr. C. de Jager zijn 65ste geboortedag. Dit is dan tevens het moment waarop hij zijn ambt als gewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht moet neerleggen.

Voor een actieve wetenschappelijke onderzoeker als Professor de Jager is dit slechts een symbolische markerings in zijn bonte carrière, maar de Universiteit raakt één van de meest bekende en markante vertegenwoordigers van de Subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde kwijt.

De Jager groeide op in Indonesië en kwam vlak voor de oorlog naar Nederland waar hij zijn studie in de Wis- Natuur- en Sterrenkunde begon. Onder de bezielende leiding van Prof.Dr. M.G.J. Minnaert ontwikkelde de Jager zich al snel tot een internationaal bekend astrofysicus gespecialiseerd in zonnefysica en sterspectroscopie. Hij bekleedde al op jeugdige leeftijd belangrijke internationale functies en werd dan ook snel als de kroonprins van Minnaert beschouwd, die hij in 1963 opvolgde als hoogleraar-beheerder van de Sterrewacht. De titel hoogleraar-directeur was in die tijd al afgeschaft. Twee jaar eerder was de Jager benoemd tot gewoon hoogleraar in de Astrofysica, een leeropdracht die hij in 1971 omruilde voor het ruimteonderzoek om zodoende een benoeming van mij in de astrofysica mogelijk te maken. Van kroondocentenplannen, struuturrapporten, taakverdeling, voorwaardelijke financiering, strategische plannen en wat een horde plannenmakers in de zeventiger en tachtiger jaren allemaal nog meer hebben bedacht was toen nog geen sprake. Het was een verrukkelijke tijd waarin de Jager zijn vleugels kon uitslaan en de Sterrewacht de omvang kon geven die voor de beoefening van de moderne sterrenkunde noodzakelijk is.

De verhouding tussen Minnaert en de Jager werd gekenmerkt 'door een groot wederzijds respect zowel op wetenschappelijk als op maatschappelijk gebied. Je voelde als student al wel dat de beide heren elkaar goed lagen, waarbij de leermeester-leerling verhouding nooit verdwenen is.

De Jager ontwikkelde al vroeg een heel eigen stijl van werken, waarin hij inspeelde op nieuwe ontwikkelingen die elkander juist in die jaren in razend snel tempo opvolgden. Hij werkte daarbij zeer efficiënt en was buitengewoon inventief om een probleem tot een publiceerbare oplossing te brengen.

Van zijn hand is een schier eindeloze reeks wetenschappelijke publicaties, reviews, boeken en populaire artikelen verschenen. Nog steeds werkt de publicatiemolen op volle toeren en is er geen sprake van enige teruggang.

Het was wel duidelijk dat de Jager met deze capaciteiten een heel eigen gezicht naast dat van Minnaert en andere collega's zou ontwikkelen. In 1961 richtte hij een nieuwe werkgroep ruimteonderzoek in op de Sterrewacht. Deze werkgroep die aanvankelijk uit een paar mensen bestond heeft zich in 25 jaar ontwikkeld tot het Laboratorium voor Ruimteonderzoek, één van de belangrijke Europese centra voor ruimteonderzoek dat sinds 1984 onder de naam "Ruimteonderzoek Utrecht" ressorteert onder SRON (Stichting Ruimte Onderzoek Nederland) van ZWO.

De oprichting van het ruimteonderzoek in Nederland is een staaltje van echt wetenschappelijk en organisatorisch pionierswerk dat zonder de visie en de niet aflatende inzet van de Jager niet tot stand had kunnen komen. Al een hele generatie jonge astronomen heeft geprofiteerd van dit moeizaam tot stand gekomen karwei.

In diezelfde tijd bleef hij de sterrewacht een warm hart toedragen en vervulde hij vele functies op het instituut.

Daarnaast werd meer en meer een beroep op hem gedaan om zware internationale taken te vervullen binnen ESA, COSPAR, ICSU, IAU. Ik noem slechts de functies van secretaris generaal van de Internationale Astronomische Unie en het presidentschap van COSPAR, dat hij nog steeds vervult. Alsof dit nog niet genoeg is wist hij toch nog ongeveer twintig promovendi te begeleiden waarvan zes ondertussen hoogleraar zijn geworden.

Uit dit alles moge wel blijken hoezeer de Jager een echte vakastronoom is.

Grote bewondering heb ik daarom voor het feit dat hij bij nacht en ontij, weer of geen weer en geheel onbaatzuchtig zijn grote en brede astronomische expertise in dienst heeft gesteld van de popularisering van de sterrenkunde in Nederland. Onder de vakastronomen in Nederland is er niemand die hem dat nadoet.

Nog maar een paar weken geleden konden wij getuige zijn van de prachtige ontmoeting van ESA's "GIOTTO" met de komeet van Halley. De Jager lichtte op werkelijk voortreffelijke wijze deze gebeurtenis toe, wetenschappelijk verantwoord en toch voor zeer velen te begrijpen.

Dat is de Jager's kenmerk.

Ongetwijfeld zal het emeritaat een verlichting van zijn lasten betekenen, hoewel onderwijs en onderzoek zoals hij zelf zegt z'n hobby is, maar z'n buitenuniversitaire activiteiten zijn zo omvangrijk dat ik deze overgang slechts een symbolische betekenis toeken.

Ik wens Kees de Jager mede namens zijn vrienden en collega's op de sterrewacht het laboratorium voor experimentele fysica en het laboratorium voor ruimteonderzoek nog vele jaren van actief wetenschappelijk onderzoek toe.

Max Kuperus.

Er schijnen medewerkers te zijn die langdurig afwezig zijn , bij voorbeeld in verband met ziekte, en die toch het "U"-blad toegestuurd willen krijgen.

Dit nu is geen taak voor de redactie van het "U"-blad, aldus een mededeling van de Secretaris van de Universiteit.

De vakgroepssecretaressen en de leiding van de diensten moeten zorg drgen voor het zenden van het blad aan hun langdurig afwezige medewerkers. Ook een vorm van privatisering.

Dus: secretariaten en anderen die dit aangaat, de Secretaris van de Universiteit verzoekt U ervoor zorg te dragen dat de verzending van het "U"-blad aan zieken en langdurig afwezigen nauwkeurig wordt verzorgd.

Gelet op de grote hoeveelheden "U"-bladen die wekelijks in de hallen van de laboratoria overblijven, lijkt het geen gek idee om eerst eens bij de desbetreffende medewerkers te informeren of ze toezending wel zo op prijs stellen.

Onderwijs Media Instituut / Universiteitsdrukkerij

voor communicatie via tekst, beeld en geluid

Ondanks, of misschien wel dankzij allerlei bezuinigingen en reorganisaties neemt de vraag naar goede ondersteuning met media in onderwijs en voorlichtingssituaties toe.

Video, film, fotografie en grafisch werk hebben een eigen plaats verworven. Foto's, dia's en illustraties zijn evenals complete audiovisuele programma's inmiddels algemeen geaccepteerde informatiedragers. Drukwerk is dat al vele eeuwen.

Voor dit gehele traject van faciliteiten en produkten kunt u terecht bij het Onderwijs Media Instituut en de Universiteitsdrukkerij (OMI/UD); samen het facilitaire bedrijf in de Rijksuniversiteit te Utrecht voor de produktie van tekst, beeld en geluid.

De werkzaamheden van OMI/UD zijn in 2 categorieën onder te verdelen.

Er is een groot scala van produkten en van faciliteiten, in te huren met of zonder mankracht. Daarnaast kunnen volledige projecten op media- en drukwerkgebied door OMI/UD worden verzorgd; van concept tot en met eindprodukt.

Meer informatie kunt u krijgen bij de centrale receptie OMI en bij de Universiteitsdrukkerij.

Faciliteiten

Tekstverwerking

- Zetwerk met een speciale typemachine (IBM composer) dat er uitziet als drukwerk.
- Zetwerk met de computer (IBM visietekst), verwerkt via een snelle IBM letterwiel printer of via een fotozetter.
- Koppenzetmachines met grotere letters voor gebruik in drukwerk, dia's en overhead transparanten.

Ontwerp/lay-out

- Verzorgen van lay-out, illustraties en totale vormgeving van publicaties, folders, dictaten, brochures, posters en ander drukwerk.

Begeleiding grafisch werk

- Advisering en begeleiding bij het maken van uw eigen grafisch werk of drukwerk. Assistentie bij het drukken en uitgeven van uw boek of collegedictaat.

Fotokopiëren

- Vergroten en verkleinen via kopieerapparaat van A5 naar A4 en van A4 naar A3, en andersom.

Drukwerk

- Bij de UD kunt u terecht voor het drukken van kleine oplagen kopieerwerk t/m grote oplagen meerkleuren-drukwerk. Voor briefpapier, uitnodigingen, genummerde en geperforeerde formulieren t/m studiegidsen, dissertaties, folders en posters tot het formaat 37 x 52 cm.

Dia's

- Zelf direkt klare zwart/wit of kleurendia's maken.
- Kopie-dia's, al of niet kleur gecorrigeerd.
- Ontwikkelen van kleurendia's volgens het E6 proces.
- Machinaal inramen van dia's.
- Witte teksten, grafieken en tabellen op verschillende gekleurde achtergronden.

Foto-opname

- Fotografische opnamen in zwart-wit of kleur, in de fotostudio of op locatie.
- Volledige realisatie van fotoreportages.

Reprografie

- Reproducties op diafilm of papier, in kleur of zwart/wit.

Foto-afwerking

- Vergroten van zwart/wit werk, desgewenst tot 4 bij 5 meter (opgebouwd uit stroken van 1 meter breed).
- Opplakken van fotowerk op diverse materialen.

Overhead projectie

- Inbranden van tekst of tekening op overhead transparant.

Geluid-opname

- Cabine voor het opnemen van gesproken commentaar.
- Opnemen van geluid in studio of op locatie.

Geluid-afwerking

- Mixen en montage van geluid, ook ten behoeve van video, film en dia-geluid programma's.

Video-opname

- Eenvoudige VHS opname-set.
- U-matic opname-set.
- BVU / M3 opname-set.
- Video reportagewagen voor 3 camera-opnamen op locatie of in de studio.
- Grote video- of filmstudio, met of zonder licht en geluid faciliteiten.

Video-montage

- U-matic video-montage.
- BVU video-montage (3 machines: freeze-frame, slow-motion, cross-fades; titelcamera, beeld en geluidsmixer).

Video-kopiëren

- Kopieën op alle gangbare afspeelsystemen (VHS, Betamax, Philips 2000, U-matic).
- Op aanvraag kunnen open-net opnamen voor gebruik binnen de RUU verzorgd worden.

Interactief video

- Produktie van interactieve videoprogramma's (sturing van het videoprogramma door gebruiker in combinatie met computer).

Video-distributie

- Centrum voor de landelijke verkoop en distributie van edukatieve programma's op videocassettes, ondergebracht bij OMI/UD onder de naam VIDU (Video Universiteit).

Film-opname

- Arriflex 16 mm filmcamera, indien gewenst in combinatie met Nagra geluidsrecorder, voor filmopnamen in studio of op lokatie.

Film-montage

- 3 film-montagekamers met Steenbeck dubbel beeld/dubbel geluid of enkel beeld/enkel geluid montage tafels.

Film-animatie

- Kras 16 mm film-animatie opstelling.

Apparatuurverhuur

- Alle universitaire medewerkers kunnen apparatuur om beeld/geluid op te nemen en weer te geven huren. Dit kan variëren van een fotocamera tot bijvoorbeeld een videorecorder of monitor.

Cursussen

- Korte praktisch gerichte trainingen op het gebied van eenvoudige grafische technieken / aanleveren drukwerk, overhead projectie, dia's en interactief video.
Informatie over inhoud, plaats, tijd, tijdsduur en kosten is verkrijgbaar bij de centrale receptie OMI.

Projekten

De ontwikkeling en de produktie van onderwijs- en voorlichtingsprogramma's (film en video) en soms ook van gecompliceerd drukwerk, zijn meestal niet puur facilitair te realiseren.

Bij specialistische projecten verzorgt een programmaker van het OMI samen met de opdrachtgever de inhoudelijke aspecten.

Na het formuleren van doelstelling, het vaststellen van doelgroep en het maken van een kostenraming, -opzet en tijdsplanning van het project begeleidt hij de verdere produktie bij OMI/UD.

Voor meer informatie over projecten bij OMI/UD kunt u zich wenden tot de centrale receptie OMI of tot de Universiteitsdrukkerij.

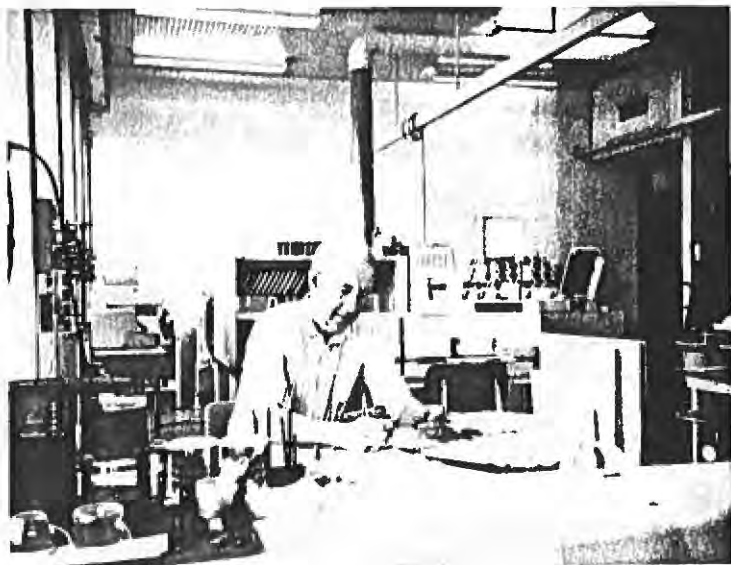
Telefoonnummers

centrale receptie OMI	53 1314	P v.d. Berg T Gerretsen-Dietz J.H.L. Noordhof
produktie OMI	53 2671	Th. v.d. Biessen
produktie UD:	53 2798 53 4518	R Bakker
administratie	53 4500	G. Blankenstein
VIDU:	53 1309	J. Klein
apparatuur verhuur:	53 1308	R. Wittekoek
media-advisering:	53 2673	C. v.d. Grond
directie:	53 2672	Dr. ir. G. v.d. Veen

DE HUISDRUKKERIJ IN HUIS.

Sinds enige weken is de huisdrukkerij van de sub-faculteit verhuisd van Transitorium I naar het Laboratorium voor Experimentele Fysica.

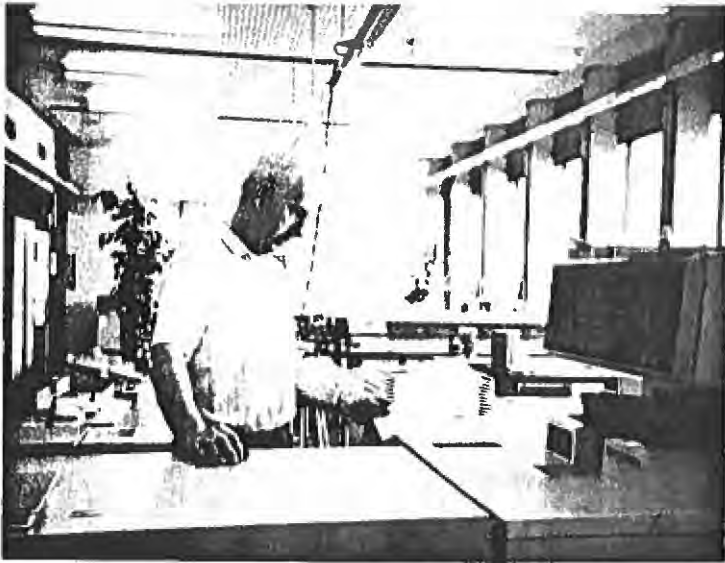
In de opgeknapte ruimte waarin voorheen het hoofd-magazijn was gevestigd, staan nu de apparaten die gebruikt worden om het drukwerk voor deze sub-faculteit en enige andere 'klanten' te verzorgen.

De overgang van Trans I naar het LEF was voor de heer H.M. (Henk) van Zoest aanvankelijk een wat moeilijk te verteren zaak. Zijn werkplek lag immers al sinds jaar en dag aan de Leuvenlaan. Reorganisaties en herindelingen zijn echter moeilijk tegen te houden dus moest de repro-afdeling, zoals de huisdrukkerij "in de volksmond" genoemd wordt, toch verhuizen.

Van Zoest heeft zich daarbij ingespannen de wachttijd zo kort mogelijk te laten duren en dat is hem wonderwel gelukt.

Op een vrijdagmiddag werd de apparatuur in Trans 1 ontmanteld en de woensdag daaraanvolgend was de zaak al weer in bedrijf in kamer 011 van het LEF. Dit betekende overigens wel dat er een paar dagen tot laat in de avond gewerkt moest worden.

Nu de repro-afdeling enige tijd in de nieuwe be-
huizing draait blijkt dat de gevreesde overgang
toch meegevallen is.

De contacten met de medewerkers liggen goed; er is
veel aanloop, natuurlijk ook omdat de kopieerfaci-
liteiten in dezelfde ruimte zijn geplaatst.

Kortom: de repro-afdeling, onder leiding van de
heer Van Zoest, heeft zijn plek in het LEF al snel
gevonden.

Welkom, en een goede tijd toegewenst.

BERICHT VAN EEN 'WORKAHOLIC'.

Onlangs werd aan alle medewerkers van de subfaculteit een overzicht verstrekt van de hen toekomende vakantie- en ATV dagen voor het jaar 1986.

Een hunner zond de volgende reactie aan de afdeling personeelszaken.

"Heden ontving ik bijgaand schema, wat ik:

"a) niet begrijp

"b) niet wil begrijpen, omdat dat geen zin heeft.

"Dat laatste wil ik wel toelichten. Als je een

"bepaalde taak hebt (of denkt te vervullen) dan

"doe je dat gewoon. In mijn geval kost dat altijd

"meer tijd dan 38 uur, meestal n.l. 60 uur.

"Het heeft dan geen zin om allerlei dagen of zo

"bij te houden aangezien je die toch niet op kan

"nemen. Het wordt natuurlijk anders indien met je

"taak minder dan 38 uur gemoeid is.

"Daarom lijkt het mij het beste dat U bijgaand

"schema weer terugneemt en naar hartelust dagen

"zit aan te kruisen. (Het klinkt wat recalcitrant

"maar het lijkt me wel het meest logische).

"In het algemeen kunt U ervan uitgaan dat ik per

"dag 9 uur werk, + 2 avonden + zondag, is onge-

"veer 60 uur per week."

Word je daar nu, als normaal mens die denkt hard te werken in de hem toebedachte tijd, niet helemaal stil van?

Zo'n jongen verdient toch op z'n minst (een vetleren) medaille.

En dan zijn er nog mensen die denken dat de Universiteit een slechte image heeft.

Voor alle andere, hard werkende, medewerkers toch maar dit advies: ga op zijn tijd lekker met vakantie. Het heeft een positieve invloed op je leven en je werken.

vn

PROFESSOR SMIT 75 JAAR

In de agenda van mei 1986 staat de viering van de 75e verjaardag van Prof. Dr. J. A. Smit.

Het is alweer bijna tien jaren geleden dat hij een stap zette, die weliswaar een discontinuïteit in zijn rechtspositie markeerde maar toch vooral geen afscheid mocht heten. Inderdaad, nog steeds blijft hij ons laboratorium bezoeken al worden de verblijftijden korter.

De bedoelde discontinuïteit werd met enige luister gevierd na een door hem gegeven colloquium waarin de Utrechtse bijdragen tot de atoomfysica in het tijdvak 1925 - 1975 beschreven werden. Een boeiend verslag, gegeven door de meest deskundige die het tijdvak nog grotendeels had meegemaakt en bovendien tot de "bijdragers" behoorde. Het verslag zou in druk verschijnen, je kon er zelfs op intekenen. Helaas, het is er nog niet van gekomen. Graag hadden we u in deze kolommen althans een deel van dit historisch belangrijke overzicht geboden. In plaats daarvan laten we enkele delen volgen uit de speech van Dr. C. J. M. Aarts (1 oktober 1976), vergezeld van onze allerbste wensen aan de jarige en zijn echtgenote!

...Dat ik juist in Hamburg aan Hans begon te denken wordt niet verklaard doordat ik de tijd ervoor had. Drieëntwintig jaar geleden was ik ook op doorreis in Hamburg samen met Hans en twee andere collegae. We waren op weg naar een congres in Kiel. Het was 7-8 uur 's avonds en na een lange autoreis waren we hongerig en dorstig. Bij de eerste redelijk uitziende Gasthof stopten we. Toen we gezeten waren en onze bestelling hadden gedaan, bleek al gauw, laat ik maar zeggen enige discrepantie tussen de binnen-en buitenkant van het etablissement. Niemand van ons zei iets of vertrok een spier. Alleen in de ogen van Hans was die blik van

ongelovige verwondering en verbazing te zien die we allemaal zo goed kennen. Laat ik u overigens gerust stellen, Hans is toen niet als leermeester opgetreden.

Hoe werd je in mijn tijd leerling van Hans? Wel, dat ging toen automatisch. Als student behoefde je je geen zorgen te maken over je democratische rechten. Je zat dus ook niet met het probleem dat je zonder enige kennis van zaken uitspraken moest doen.

De eerste practicummiddag begon met een bijeenkomst in de kleine collegezaal - ik praat nu over het enige echte Fysisch Laboratorium aan de Bijlhouwerstraat no 6 - waar je middels een wat duistere loterij in groepen van twee werd ingedeeld en een eerste practicumproef kreeg toegewezen. Door een speling van het lot werd ik een eenmansgroep. Mijn eerste proef was die van de drie ampèremeters.

Er was een duidelijke hiërarchie in het assisterend personeel. De hoofdassistent was de grote, oudere leider, maar tegelijk een vaderfiguur. De assistenten waren streng, want zij hadden meestal juist hun doctoraal examen behaald. De assistent J.A.Smit leek afschrikwekkend streng. Dan waren er nog de co-assistenten, derdejaars studenten die puur om de eer werkten en die zich vooral inspanden om je op je gemak te stellen.

Mijn ampèremeterproef had ik in anderhalf uur klaar en die proef ressorteerde onder de assistent Smit. Toen ik hem meldde dat ik klaar was heb ik voor het eerst die blik van ongelovige verbazing gezien. Ik werd aan een waar verhoor onderworpen, dat eindigde met de opmerking van de inquisiteur, dat hij niet anders kon dan erkennen dat ik klaar was. Ik denk dat op dat moment niet alleen de meester-leerling-relatie is begonnen maar ook de grondslag gelegd is van de latere vriendschap.

Toch is zeker dat ik in dat eerste en het volgende jaar de gemeenschappelijke kritiek op Hans deelde die betrekking had op wat wij overdreven precisie noemden en op het feit, dat zo'n oude knar zich verstoutte de gunsten te winnen van een studente. Er waren toch al zo weinig meisjes onder de studenten in de wis-en natuurkunde. Onze kritiek heeft niet geholpen. Hij heeft die studente getrouwd. Toch heb ik een kleine overwinning behaald: Greet Smit-Miessen heb ik, al weer vele jaren geleden,

als docente voor de vakdidactiek aan Nijmegen kunnen verbinden.

... Hans is onvoorstelbaar deskundig op zijn terrein. Alhoewel hij details veel - misschien soms te veel - gewicht toekent, verliest hij de grote lijnen nimmer uit het oog. Hij is een onderzoeker uit het ware hout gesneden.

Hans is ook een onvoorstelbaar, niet zelden frustrerend "Pietje Precies". Hij is dat vanwege zijn grote eerlijkheid. Daarom kon alleen hij tentamencijfers geven als 7+-, wel te onderscheiden van 7-+. Daarom kon alleen hij tentamenuitslagen geven van 7-+ met de mededeling dat de kandidaat een 7+- kon krijgen als hij binnen een week een bepaald antwoord alsnog bevredigend kon toelichten. Alleen vanwege zijn verantwoordelijkheids- en eerlijkheidsgevoel moest hij mij zeggen, dat nog eens zorgvuldig naar de met hem opgestelde tekst van mijn proefschrift moest worden gekeken, toen de officiële promotor de tekstvaststelling aan hem delegeerde. Dat ik daar toen de pest over in gehad heb zal ik wel niet nader hoeven te betogen. Het heeft een extra jaar gekost.

Hans is een onvoorstelbaar goede leermeester met een diepe interesse in het persoonlijke wel en wee van zijn leerlingen. Leermeesters als Hans moest verboden worden de pensioengerechtigde leeftijd te bereiken.

Ik ben er van overtuigd, dat allen die Hans als leermeester hebben gehad, geen andere hadden willen hebben.

Dr. C. J. M. Aarts

LOFZANG OP HET AARTS-PARADIJS

De man uit wiens toespraak wij mochten citeren (zie voorgaand artikel) is inmiddels zelf aan zijn pensioentijd begonnen. In 1982 was het 25 jaar geleden dat hij zijn plaats als beheerder van het Fysisch Laboratorium in Utrecht verliet om in Nijmegen directeur van de nieuwe Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen te worden. De beeldhouwer Paul de Swaaf heeft in '82 een borstbeeld gemaakt dat de gezamenlijke hoogleraren hem hebben aangeboden.

Nevenstaande foto geeft slechts een impressie, u kunt beter het origineel gaan bekijken in de hal van het Hoofdgebouw aan het Toernooiveld in Nijmegen. Aan zijn afscheid is in mei '85 een speciaal nummer van het "W & N-bulletin" gewijd, waaruit we enkele citaten weergeven met de beste wensen aan onze oud-beheerder!

... Enige tijd na de promotie van Dr. Aarts is hij door de toenmalige hoogleraar-directeur prof. Milatz gevraagd om terug te komen naar het fysisch laboratorium en de beheerstaak op zich te nemen. Dr. Aarts stemde toe en heeft zich ras ontwikkeld tot de feitelijke van dat laboratorium en tot een zeer goede directeur, die wat beheer en organisatie betreft de spil werd, waar alles om draaide. Of die feitelijke invulling van zijn functie gedekt werd door een formele instructie van curatoren is mij onbekend, maar ik betwijfel dat. Niemand in het laboratorium had evenwel behoefte om zich dat af te vragen, want de zaken werden uitstekend behartigd, waarvan onderwijs en onderzoek in hoge mate profiteerden.

... Van de bij de commissie bekende personen, die voor deze functie in aanmerking zouden kunnen komen, had Dr. Aarts duidelijk de voorkeur. Ik kreeg de opdracht hem te vragen of hij een benoeming zou willen aanvaarden. Dr. Aarts reageerde op mijn verzoek "gereserveerd". Ik be-

greep dat. Zijn positie in Utrecht beviel hem goed, hij was daar hooggewaardeerd en werd zelfs als onmisbaar gekwalificeerd. Na enige tijd van afwegen liet hij ons weten dat hij er van afzag. Met spijt in het hart werd besloten de tweede op de voorkeurslijst te benaderen. Maar kort daarna belde dr.Aarts mij op met de mededeling dat hij op zijn besluit wilde terugkomen en wel in was voor een benoeming in Nijmegen. De commissie was verheugd en met spoed is aan curatoren het advies gegeven om dr.Aarts als directeur-bouwheer te benoemen. Het was de eerste maar ook de laatste keer dat ik bij hem een zekere besluiteloosheid heb kunnen waarnemen.

A.J.H.Vendrik

... In Dr.Aarts wist de voorbereidingscommissie iemand gevonden te hebben, die managementkwaliteiten paarde aan begrip voor de specifieke eisen die wetenschappelijk onderwijs en onderzoek stelden aan gebouwen en organisatie. Dat zijn naam associaties met het aards paradijs oproep heeft toen niemand beseft, dat bleef voorbehouden aan de huidige decaan. Hadden die eerste tien jaren iets paradijselijks? Ik denk het wel.... Het was een heerlijke tijd, ook al waren er dan problemen. De decentralisatie van het beheer op universitair niveau via directoraten ging op onze faculteit gepaard met een sterke centralisatie op facultair niveau. Dat had grote voordelen, die ieder erkende, maar eveneens nadelen en die ondervond menigeen ook.

A.G.M. van Melsen

... In mijn herinnering was jij altijd direct te vinden voor nieuwe initiatieven en ideeën en met je grote vindingrijkheid zorgde je dat het gerealiseerd kon worden, hoewel het moeilijke tijden waren (het gehele laboratorium had, geloof ik, één Teletronix oscilloscoop). De term 3e geldstroom moest nog uitgevonden worden maar bij jou in Utrecht functioneerde die al in de 50-er jaren... jij was geen man van "kleine zaken".

Toni Dymanus

... De meesterlijke stijl van Aarts is heel fraai in het parkeerplaatsprobleem te zien: in de goede oude

gouden tijd had iedere hoogleraar, inclusief de directeur, een gereserveerde parkeerplaats vóór het Universeel Laboratorium, met het kentekennummer erop geschilderd. En sinds eeuwen stond de auto van Aarts rechts van de trap geparkeerd, ook toen de directiekamer van het UL naar het hoofdgebouw verhuisde. Een symbool van continuïteit. Toen kwam de revolutie en "all animals are equal" weg met de gereserveerde parkeerplaatsen met nummers! "Tijdelijke" plaatsen kwamen in hun plaats of parkeerverboden "m.u.v. ontheffing". En waar staat nu, 1985, de auto van Aarts geparkeerd? Als je ooit, met ontheffing, als dekaan of lid van College van Bestuur, probeert naast de trap te parkeren, word je door onze altijd vriendelijke portiers beleefd maar tochbeslist er op gewezen, dat de directeur zo meteen zal komen. Wat zegt Orwell? "All animals are equal, but some are more equal" - en terecht.

P. Wyder

... Er is één tafel leeg aan het raam. Het bordje "Gereserveerd" spreekt duidelijke taal. Er staan vier stoelen rond, maar er is maar voor één persoon gedekt. Het is al laat, menigeen heeft het eten op als hij binnenkomt. Zonder omwegen doorkruist hij de kantine en zet zich. Als enige wordt hij bediend.

J.J. Steggerda

... "in feite bestaat de taak van het Faculteitsbestuur uit het dekken van het werk van de directeur tegenover het College van Curatoren, daarbij uitgaande van het axioma, dat alles wat de heer Aarts doet ten beste en ten gunste van de faculteit zij".

H.F. Linskens

... Het opvallendste van hem is, naar mijn idee, kleine oogjes achter een bril en een niet te doorgronden glimlach af en toe... een heel goede inspiratiebron.

beeldhouwer Paul de Swaaf

PROMOTIE MENNO VAN DIJK (EPSILOOG)

Op 12 mei 1986 promoveert Menno van Dijk op het proefschrift "Dielectric study of clustering and percolation in a microemulsion". Hoewel koffie bij de totstandkoming hiervan een niet verwaarloosbare rol heeft gespeeld dient men deze titel toch in een andere richting te interpreteren.

Menno heeft onderzoek verricht aan het diëlectrische gedrag van een mengsel van water, isoöctaan ("olie") en AOT ("zeep"). Een dergelijk mengsel noemt men een microemulsie. De zeep maakt menging van het water en de olie mogelijk. Bolvormige waterdruppeltjes met een AOT-mantel drijven rond in de olie, zonder dat fase-scheiding optreedt. Hun aantal is zo groot dat statistisch-mechanische concepten toepasbaar zijn.

Om een goed beeld te krijgen van de fysische eigenschappen van een dergelijk systeem is het wenselijk allerlei parameters te variëren, zoals samenstelling van het mengsel, temperatuur en meetfrequentie. Meng- en meetmedewerkers zijn hierbij van onschatbare waarde en daarom werd, door scouting bij het electronicapracticum, het ϵ -team gevormd. Er waren al enkele meetopstellingen aanwezig, maar om nog meer frequenties aan te kunnen bestel je gewoon de benodigde apparatuur, waarna je je bij de crediet-beheerder van de vakgroep verontschuldigt dat de prijs achteraf hoger uitviel dan voorzien.

Een eerste verschijnsel dat werd bestudeerd was "clustering" (in de Nederlandse samenvatting van het proefschrift op treffende wijze vertaald met clustering) van de waterbolletjes. Op elegante wijze kan theoretisch de elektrische wisselwerking tussen de bolletjes onderling in de diëlectrische eigenschappen

van het mengsel verwerkt worden. De experimenten konden uitstekend verklaard worden door slechts tweedeeltjes interacties in rekening te brengen.

Met clusteren van twee bolletjes nam Menno geen genoegen. Hij wilde grotere klonten in de pap. Naarmate het aantal bolletjes in de oplossing wordt verhoogd wordt het waarschijnlijker dat zich omvangrijkere structuren vormen. Met "percolatie" wordt nu het verschijnsel bedoeld dat zich een ononderbroken snoer van deze bolletjes van de ene naar de andere kant van de vloeistofhouder heeft gevormd. Op de percolatiegrens (de bolletjesconcentratie is net hoog genoeg om zo'n snoer te kunnen vormen) zou volgens recente theoretische ontwikkelingen de diëlectrische constante zich als functie van de frequentie volgens een bepaalde machtwet moeten gedragen. Opnieuw een succesverhaal: de experimenten bleken de voorspelde "kritische exponent" op te leveren. Ook andere aspecten van de theorie, zoals het gedrag van het geleidingsvermogen en de invloed van temperatuur en bolletjesgrootte, waren goed passende deeltjes van de puzzel.

Het promotieonderzoek van Menno heeft zich ontwikkeld van een wielertocht voor liefhebbers tot een professionele koers. De concurrentie kwam soms dichtbij, maar demarrages zorgden er telkens weer voor dat de koppositie behouden bleef. De bolletjestrui is zeer verdiend gewonnen. Menno heeft ook als huiselectronicus, inspirator van studenten en niet in de laatste plaats als aangename collega een belangrijke rol vervuld in de vakgroep Moleculaire Biofysica. Een waardiger hekkesluiteur van de Generatorengewbouw Generatie is nauwelijks denkbaar. Al enige maanden voor de promotie is hij in dienst getreden van het research laboratorium van Shell. We wensen hem alle goeds voor de toekomst.

Namens de vakgroep Moleculaire Biofysica,

Ton Dammers.

WELKOM.

Sinds enige maanden werkt op de afdeling personeelszaken van de subfaculteit mevr. A.M. (Jeanne) van Aken.

Zij heeft eerst een poosje als uitzendkracht het werkterrein verkend. Toen bleek dat het wederzijds goed 'klikte' trad zij in dienst van de subfaculteit.

Jeanne heeft in de loop der tijd een grote administratieve ervaring opgedaan, waarvan de afdeling personeelszaken zeker dankbaar gebruik zal maken.

Haar werkplek is op kamer 157; zij is telefonisch bereikbaar onder nummer 3285.

Personalia

IN DIENST TRADEN.

- H. Arodz , gastmedewerker bij de vakgroep
Theoretische Natuurkunde,
H. van Beijeren, gewoon hoogleraar in de Theore-
tische Natuurkunde,
J.P. v.d. Brink, promovendus bij de vakgroep AMF,
H. van Dam , gastmedewerker bij de vakgroep
Theoretische Natuurkunde,
P. Decowski , gastmedewerker bij de vakgroep
Kernfysica,
C. Denisse , tijd.wet.medewerker bij de vak-
groep Technische Natuurkunde,
mw. Y. van Gool, tijd.adm.medewerkster bij het
bureau van de subfaculteit,
S. Kryszewski , gastmedewerker bij de vakgroep
AMF,
H.J. Mos , techn.medewerker bij de afdeling
Signaalverwerking,
J.M. Muller , promovendus bij de vakgroep MFO,
P.v.Nieuwenhui- , gasthoogleraar bij de vakgroep
zen , Theoretische Natuurkunde,
mw. I.M. Nolden, promovendus bij de vakgroep
Theoretische Natuurkunde,
J. Punjanan , tijd.wet.medewerker bij de vak-
groep MFO,
S. Saimima , tijd.wet.medewerker bij de vak-
groep MFO,
P. Werkhoven , promovendus bij de vakgroep MFF.

UIT DIENST GINGEN.

mw. M. de Haan , adm. medewerkster bij de vak-
groep MFO,
C. de Jager , gewoon hoogleraar in de Ster-
renkunde,
F. Nieuwstadt , wet.medewerker bij de vakgroep
MFO,
B. Pelupessy , wet.medewerker bij de vakgroep
Didactiek,
L. de Winter , promovendus bij de vakgroep
Kernfysica.

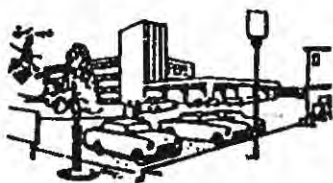
Met blijdschap geven wij kennis van de geboorte
van onze dochter

Stephanie Elisabeth Laetitia

Frans van Rooijen
Ellen van Rooijen-Leenart

17 april 1986
Vesuvius 47
3524 WT Utrecht

KLEIN JOURNAAL

SEMINARIUM.

VAKGROEP GECONDENSEERDE MATERIE.

Donderdag 15 mei 1986 - C.M. van Vliet (Montréal)
(aanvang: 14.00 uur) Quantum 1/f noise

Vrijdag 16 mei 1986 - Y.K. Levine
(aanvang: 16.00 uur) Science fiction van mem-
 braansystemen

Vrijdag 23 mei 1986 - Z. Marurak
(aanvang: 16.30 uur) - Tripositive rare earth
 ions in (Li,K)LnP₄O₁₂
 crystals).

Plaats: Laboratorium voor Kernfysica en Vaste
 Stof, Princetonplein, de Uithof,
 kamer 260.

SONNENBORGH COLLOQIA.

Plaats: collegezal op Sonnenborgh.

Tijd: 16.00 uur. Thee vanaf 15.30 in de
 bibliotheek.

dinsdag 13 mei - drs. C.J. Schrijver (Utrecht)
 "Solar-stellar magnetic
 activity"

dinsdag 20 mei - dr. Z. Svestka, (Utrecht)
 "Dynamic flares"

dinsdag 27 mei - dr. A. Kattenberg (KNMI)
 "El Nino".

COLLOQUIA FYSISCH E INFORMATICA RUU

Door ziekte van prof. Fluitman (THT) vervalt zijn voordracht op het colloquium van 14 mei a.s. Daarvoor in de plaats zal als spreker optreden dr. Van Driel (Koninklijke Shell) wiens voordracht eerder door ziekte kwam te vervallen.

- 14 mei - dr. J. van Driel (Kon. Shell lab., A'dam)
 "Specificatie en ontwikkeling in een hogere programmeertaal van een industrieel real-time systeem"
- 28 mei - prof.dr. J.A.M. Bleeker (LRO/RUU)
 "Stralingssensoren voor Ro- en gamma-detectie in het ruimteonderzoek".

De colloquia worden gehouden in zaal 102 van het laboratorium voor experimentele fysica.

Aanvang 16.00 uur.

PROFICIAT.

Doctoraal examens 7.4.1986:

Experimentele fysica: H.M.J. Brils, J.P. van den Brink, C.P.M. Dunselman, P. Eppenga, R.C. Makkus, J.C. de Ruiter, L.F. Tiemeijer, E. van Tol, R. Wervelman.

Theoretische fysica: F.F. Veldkamp.

REGELING GRATIFICATIE BIJ AMBTSJUBILEUM

Deze regeling houdt in, dat aan een ambtenaar of arbeidscontractant bij het bereiken van een diensttijd van 25, 40 of 50 jaar een gratificatie kan worden toegekend. Deze gratificatie bedraagt een halve maand bezoldiging bij een 25- jarig en een maand bezoldiging bij een 40- of 50- jarig ambtsjubileum.

Als diensttijd voor een toekenning geldt de tijd, doorgebracht:

- a. in een burgerlijke dienstbetrekking bij de Nederlandse overheid, de N.V. Nederlandse Spoorwegen en de v.m. N.V. "Artillerie-Inrichtingen".
- b. in dienst bij instellingen voor bijzonder onderwijs; mits op deze instellingen de Algemene Burgerlijke Pensioenwet van toepassing is.
- c. in betrekking bij een naamloze vennootschap, besloten vereniging met beperkte aansprakelijkheid, vereniging en stichting, waarop de bepalingen van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet van toepassing zijn verklaard.
- d. in een burgerlijke dienst bij de overheid in de Nederlandse Antillen en tot 25-11-1975 (sovereiniteitsoverdracht) in Suriname, bij de voormalige gouvernementen van Suriname, Curaçao en Nieuw-Guinea en tot 27 december 1949 bij de voormalige Nederland-Indische overheid.
Hieronder wordt mede begrepen de voormalige Indische Pensioenfondsen.
- e. in dienst bij het niet-openbaar onderwijs in de onder d. genoemde landen en voormalige overzeese rijksgdelen, voorzover dat de belanghebbende onder de werkingsfeer van een overheidspensioenregeling bracht of zou hebben

gebracht, indien hij in vaste dienst was geweest.

- f. tot en met 31 december 1954 in dienst van de Republiek Indonesië "voor zover die tijd door de Garantiewet Burgelijk Overheidspersoneel Indonesië" wordt bestreken.
- g. in Nederlandse militaire of daarmee voor de toepassing van het algemeen rijksambtenaren reglement gelijkgestelde dienst.
Hieronder valt ook de dienst bij het voormalig K.N.I.L. en de troepen in Suriname en de Nederlandse Antillen.
- h. als volontair met een volledige dagtaak en aangesteld in overheidsdienst.
- i. de tijd, waarover rechtsherstel mogelijk is.

De diensttijd, doorgebracht als student-assistent wordt onafhankelijk van de omvang volledig als diensttijd aangemerkt. De eis, dat de diensttijd aansluitend moest zijn doorgebracht is vervallen. Dubbeltelling wegens dienst in de tropen of bij dienst gelijktijdig in meer dan een betrekking vindt niet plaats. Als diensttijd wordt niet aangemerkt de tijd, die in aktieve dienst is doorgebracht wegens het bekleden van een politiek ambt; evenmin wordt buitengewoon verlof zonder behoud van bezoldiging meegeteld tenzij dit wordt verleend in het algemeen belang.

FYLAKON NIEUWS.

De personeelsvereniging van de subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde, FYLAKON, blijft actief bezig op diverse gebieden.

Zo werd enige weken geleden getracht een kaartavond te organiseren. Dat is maar ten dele gelukt, dat wil zeggen het klaverjastournooi kon wel doorgaan maar de bridgers lieten verstek gaan.

Toch een vervelende zaak voor degenen die dit organiseerden en hun vrije tijd beschikbaar stelden.

De traditionele excursie voerde dit jaar naar T.N.O. te Apeldoorn waar een windtunnelproject werd bekeken en naar paleis het Loo waar onder andere de fraaie tuinen werden bezichtigd.

NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW

Een nieuw initiatief van het FYLAKON bestuur is de poging medewerkers die een muziekinstrument (anders dan een grammofoon) bespelen in de gelegenheid te stellen op te treden in de ontspanningsruimte "het Onderonsje".

Voordat deze plannen nader kunnen worden uitgewerkt moet het FYLAKON bestuur natuurlijk wel weten - wie bespeelt welk muziekinstrument?

- wie wil anderen van zijn/haar kunnen laten genieten?

Ook hier geldt dat dit initiatief alleen kans van slagen heeft als de medewerkers willen meedoen.

Er zijn ongetwijfeld min of meer getalenteerde 'muzikanten' onder de lezers van FYLAKRA. Dat zij zich bij de secretaris van FYLAKON (A. van Nieuwpoort) melden voor deelname (of voor nadere informatie).

